

Snelcursus drempelvrij.nl

Toegankelijkheid & Gebruiksvriendelijkheid Check (TGCheck)

1	Inhoud snelcursus	2
2	Stap1 Is er een logo of verklaring?	2
3	Stap 2 Homepage of startpagina	2
3.1	Is een cookiemelding wegklikbaar?	2
3.2	Kunt u alle informatie vinden met het toetsenbord?	3
3.3	Kunt u eenvoudig door de website navigeren?	3
3.4	Kunt u alle tekst lezen en begrijpt u wat er staat?	3
3.5	Kunt u alle afbeeldingen en video's volgen?	3
4	Stap 3 Formulieren	4
4.1	Hebben knoppen een alternatieve tekst?	4
4.2	Staat er een uitleg bij ieder invulveld?	4
4.3	Kunt u de tijd aanpassen?	4
4.4	Worden aanwijzingen in tekst gegeven?	4
4.5	Komen er geen plotselinge veranderingen voor?	4
4.6	Hoe worden fouten aangegeven?	5
4.7	Kunt u het formulier controleren?	5
4.8	Kunt u het formulier invullen zonder muis?	5
4.9	Begrijpt u de tekst van het formulier?	5
5	De website is niet toegankelijk, wat nu?	5
5.1	Goede voorbeelden digitale participatie	5
5.2	Voorbeeldbrieven	5
5.3	Aanbod van check of advies	5
6	Bijlage 1 Richtlijnen WCAG 2.0	6
7	Bijlage 2 Leesniveau	13
7.1	Niveau A1	13
7.2	Niveau A2	13
7.3	Niveau B1	13
7.4	Niveau B2	13
7.5	Niveau C1	13
7.6	Niveau C2	13
8	Bijlage 3 Handige checkhulpjes	14
9	Bijlage 4 Voorbeeldbrieven	15
9.1	Uitleg	15
9.2	Voorbeeldbrief 1: Gebruik toetsenbord	16
9.3	Voorbeeldbrief 2: Onbegrijpelijke taal	17

9.4	Voorbeeldbrief 3: Afbeeldingen en video's	18
9.5	Voorbeeldbrief 4: Ondertiteling	19
10	Bijlage 5 Tips en checks voor webbouwers.....	20
10.1	Informatie	20
10.1.1	Over de richtlijnen voor toegankelijke websites	20
10.1.2	Over toegankelijke formulieren	20
10.1.3	Over begrijpelijk taalgebruik	20
10.2	Tools	20
10.2.1	Om te checken wat het leesniveau is van een tekst:	20
10.2.2	Om te checken of afbeeldingen een duidelijke alt-tekst hebben:	20
10.2.3	Om te checken of een PDF toegankelijk is:	20
10.2.4	Om de toegankelijkheid van de website te checken:	20
11	Bijlage 6 Tips voor webeigenaren	21
11.1	Toegankelijke webbouwers	21
11.2	Aanbesteding	21
11.3	Wet en regelgeving	21

1 Inhoud snelcursus

Aan de hand van een aantal stappen dat met ja/nee beantwoord kan worden gecheckt of een website toegankelijk is.

2 Stap1 Is er een logo of verklaring?

Voor de toegankelijkheid zijn internationale richtlijnen opgesteld. In Nederland is het logo drempelvrij.nl de waarborg voor digitale toegankelijkheid.

Naast het waarmerk is het ook mogelijk om een zelfverklaring af te geven; hierin staat in hoeverre de website wel, deels of niet voldoet.

Voor gemeentelijke websites is zo'n verklaring verplicht.

Vindplaats logo of verklaring toegankelijkheid:

- Meestal onderaan de pagina; klik op het logo om te zien wat het inhoudt en waar u met een eventuele klacht terecht kunt.
- Verklaringen over toegankelijkheid staan vaak onder 'Over deze (web)site' of 'Colofon'
- Gebruik de zoekmachine en zoek op 'toegankelijkheid website'.

Tip: Check het Register Waarmerkdragers op www.drempelvrij.nl, gebruik de zoekmachine.

3 Stap 2 Homepage of startpagina

3.1 Is een cookiemelding wegklikbaar?

Een Cookiemelding is verplicht maar soms belemmert deze volledig het gebruik van de website, tot akkoord wordt aangeklikt. Als het akkoord niet kan worden aangeklikt met een toetsenbord kunnen grote groepen gebruikers de website niet gebruiken.

Check of de cookiemelding wegklikbaar is door gebruik van de tabtoets.

3.2 Kunt u alle informatie vinden met het toetsenbord?

Blinden, slechtzienden en mensen met motorische beperkingen, bijv. Parkinsonpatiënten, kunnen geen gebruik maken van een muis.

Test dit door met de tabtoets door de homepage te gaan. Let hierbij het volgende:

- Is het mogelijk om snel bij de benodigde informatie te komen, bijvoorbeeld via een koppenstructuur of skiplinks?
- Is zichtbaar waar de focus is? (Bijvoorbeeld Chrome voegt zelf een rand toe, dit kunt u beter met Firefox testen).
- Is de volgorde van tabben logisch? Voorbeeld: Niet bij een servicemenu opeens van rechts naar links?
- Is alles wat een link of knop lijkt ook te bereiken?
- Blijft u niet ergens 'hangen' met de tabtoets?

3.3 Kunt u eenvoudig door de website navigeren?

Is het eenvoudig om van de homepage naar een andere pagina van de website te gaan en ook weer terug te komen op de homepage?

Is de navigatiestructuur van de website helder en op iedere webpagina gelijk?

Check of u zonder muis kunt vinden wanneer bij u in de straat het vuilnis wordt opgehaald.

3.4 Kunt u alle tekst lezen en begrijpt u wat er staat?

Uiterlijk: Tekstkleur en contrast. Om een tekst goed te kunnen lezen, moet er voldoende contrast zijn tussen de tekst en de achtergrond.

Check het uiterlijk:

- Staat er tekst op de website die u niet gemakkelijk kunt lezen? Bijvoorbeeld een tekst in geel, oranje, lichtroze, lichtblauw of lichtgroen op een witte achtergrond. Of een tekst op een afbeelding of gekleurde achtergrond.
- Mensen die kleurenblind zijn, kunnen geen onderscheid maken tussen rood en groen. Staan er rode of groene teksten op de website of zelfs rode teksten op een groene ondergrond?
- Kleur mag niet het enige middel zijn om een functie te laten zien - bijvoorbeeld een link moet daarnaast ook onderstreept zijn.

Inhoud: Voor laaggeletterden is van belang dat het taalgebruik eenvoudig is en de zinnen niet te lang zijn.

Check de inhoud:

- Begrijp ik zonder moeite de tekst op de website?
- Zijn de zinnen niet te lang?
- Worden er niet te veel moeilijke woorden gebruikt?

Tip: Kopieer een tekst van de website in de leesniveau checker op

<https://www.accessibility.nl/kennisbank/tools/leesniveau-tool> en kijk welk niveau de tekst heeft (zie bijlage 2)

3.5 Kunt u alle afbeeldingen en video's volgen?

Een plaatje zonder omschrijving is niet te volgen voor blinden en slechtzienden.

- Door met een muis over een foto te gaan, is soms te zien of er een alt-tekst bij staat.
- Gebruik de alt-tekst checker: <https://adresults.nl/tools/alt-tags-checker/>

Een video zonder ondertiteling is niet te volgen voor doven en slechthorenden.

- Kijk of er video's op de website staan zonder ondertiteling.

- Kijk of de ondertiteling leesbaar is (contrast tussen tekst en achtergrond altijd groot genoeg).
- Gebarentolk: wel wenselijk, maar niet verplicht voor de Europese richtlijn.

Een bestand dat als plaatje op een website staat, is niet te lezen voor blinden en niet te vergroten voor slechtzienden, denk aan een ontoegankelijke pdf.

- Als een tekstbestand is ingescand, wordt dit door een braille-leesregel gezien als een afbeelding. Dit is dus niet toegankelijk. Dit is te checken met behulp van een screenreader.
 - Kunt u alle PDF's op de website lezen? PDF's van na 1-1-2015 moeten toegankelijk zijn. Of er moet een toegankelijk alternatief geboden worden.
 - Gebruik een tool om te checken of een PDF toegankelijk is: <http://www.access-for-all.ch/en/pdf-lab/pdf-accessibility-checker-pac/downloading-pac.html>
- Zie ook Bijlage 3.

4 Stap 3 Formulieren

4.1 Hebben knoppen een alternatieve tekst?

De alternatieve tekst van afbeeldingen die als knop worden gebruikt, geeft aan wat de knop doet.

Bijvoorbeeld een groene pijl op de verzendknop; deze knop moet de alternatieve tekst 'verzenden' in plaats van 'groene pijl'.

4.2 Staat er een uitleg bij ieder invulveld?

Er staat bij ieder invulveld een duidelijke uitleg over wat u in moet vullen. Bijvoorbeeld:

- 'achternaam' in plaats van 'naam'
- de manier waarop de datum moet worden ingevuld dd-mm-jjjj,
- het telefoonnummer moet uit 10 cijfers bestaan

4.3 Kunt u de tijd aanpassen?

U heeft voldoende tijd om het formulier in te vullen. Bijvoorbeeld:

- u kunt de tijdslimiet uitzetten
- u kunt de tijdslimiet aanpassen
- u wordt gewaarschuwd voordat de tijd afloopt en kan de tijdslimiet gemakkelijk verlengen

4.4 Worden aanwijzingen in tekst gegeven?

In het formulier worden geen aanwijzingen gegeven die u alleen kunt zien. Bijvoorbeeld:

- als een veld verplicht moet worden ingevuld, is dat niet alleen aan de kleur van het veld te zien. Het staat er ook in tekst bij.
- bij het verwijzen naar een knop wordt indien van toepassing de kleur genoemd (klik op de groene knop), én de vorm (klik op de ronde knop), én de plaats van de knop (klik op de knop onderaan de pagina), én de alternatieve tekst van de knop (klik op de knop 'Verzenden')

4.5 Komen er geen plotselinge veranderingen voor?

Door het invullen of aanklikken van een invulveld wordt niet opeens een gebeurtenis in gang gezet. Bijvoorbeeld:

- het formulier wordt automatisch verzonden als u het laatste vak heeft ingevuld of als u tabt naar de verzendknop
- de cursor gaat automatisch naar het volgende vak als u een vak heeft ingevuld
- bij het maken van een keuze komt u opeens op een ander scherm of een andere pagina

4.6 Hoe worden fouten aangegeven?

Als bij het invullen een fout is gemaakt:

- wordt in tekst aangegeven in welk invulveld een fout gemaakt is
- wordt in tekst aangegeven wat de fout is, bijvoorbeeld dat een verplicht veld nog leeg is of dat een veld verkeerd is ingevuld
- worden suggesties voor verbeteringen gegeven

4.7 Kunt u het formulier controleren?

U wordt geholpen om fouten te voorkomen. U kunt het formulier annuleren, controleren en bevestigen:

- voor het verzenden van het formulier krijgt u een overzicht van alles wat u heeft ingevuld. U krijgt de mogelijkheid om dit te verbeteren
- op het formulier moet u een vakje aanvinken om aan te geven dat u de gegevens heeft gecontroleerd
- u kunt verwijderde gegevens terughalen
- als u gegevens wilt verwijderen of wijzigen wordt om bevestiging gevraagd
- er wordt bevestiging gevraagd om het formulier te verzenden

4.8 Kunt u het formulier invullen zonder muis?

Het formulier is volledig met het toetsenbord in te vullen:

- het heeft een logische volgorde
- er is geen 'toetsenbordval': u kunt altijd verder
- er is een zichtbare focus: u kunt altijd zien (of horen) waar u bent

4.9 Begrijpt u de tekst van het formulier?

De tekst van het formulier en de uitleg over de invulvelden is voor iedereen te begrijpen.

5 De website is niet toegankelijk, wat nu?

5.1 Goede voorbeelden digitale participatie

Er zijn mogelijkheden beschikbaar om aan te geven waarom een website of applicatie voor u niet toegankelijk is:

- <https://www.oogvereniging.nl/leven-werken/digiwijs/meld-ontoegankelijke-websites-en-apps/>
- <https://www.zeteenstreepdoordiscriminatie.nl/wie-doen-mee/campagne-meedoen-met-een-handicap>
- <https://www.klachtenkompas.nl/>

5.2 Voorbeeldbrieven

Als een website voor u niet toegankelijk is, kunt u een mail of brief naar de eigenaar van de website sturen. Vaak zijn de eigenaren van websites zich er niet van bewust dat hun website niet toegankelijk is. Het is goed om hen hier op te wijzen en aan te geven hoe ze dit kunnen veranderen.

Een aantal voorbeeldbrieven vindt u in bijlage 4.

5.3 Aanbod van check of advies

U kunt een actief aanbod doen aan een organisatie of webbouwer.

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Bied aan om (met een groep) een website te checken op toegankelijkheid en geef aan waar en waarom deze voor u ontoegankelijk is. Hiervoor kunt u de stappen 1 t/m 3 gebruiken.
- Adviseer de webbouwer en/of website-eigenaar door te verwijzen naar tools, websites en organisaties die hen verder kunnen helpen. In bijlage 5 en 6 vindt u een lijst die u hiervoor kunt gebruiken. Ook bijlage 1 kunt u aan hen doorgeven.

6 Bijlage 1 Richtlijnen WCAG 2.0

Waar moet een toegankelijke website nu eigenlijk aan voldoen?

In het onderstaande schema staan alle richtlijnen van WCAG 2.0. In de Europese richtlijn EN 301 549, die vanaf 22 december 2016 in Nederland van kracht is, zijn niveau A en AA verplicht. De richtlijnen voor niveau AAA zijn dit niet; daarom zijn ze in dit schema grijs gearceerd.

Nr.	Principes en Richtlijnen
1	Waarneembaar
1.1	Lever tekstalternatieven voor alle niet-tekstuele content, zodat die veranderd kan worden in andere vormen die mensen nodig hebben, zoals grote letters, braille, spraak, symbolen of eenvoudiger taal
1.1.1	Niet-tekstuele content: Alle niet-tekstuele content die aan de gebruiker wordt gepresenteerd, heeft een tekstalternatief dat een gelijkwaardig doel dient, behalve voor de hierna vermelde situaties. (Niveau A)
1.2	Lever alternatieven voor op tijd gebaseerde media.
1.2.1	Louter-geluid en louter-videobeeld (vooraf opgenomen): Voor media met vooraf opgenomen louter-geluid en vooraf opgenomen louter-videobeeld is het volgende waar, behalve als de audio of video een media-alternatief voor tekst is en duidelijk als zodanig is gelabeld. (Niveau A)
1.2.2	Ondertiteling voor doven en slechthorenden (vooraf opgenomen): Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle vooraf opgenomen audiocontent in gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief is voor tekst en duidelijk als zodanig is gelabeld. (Niveau A)
1.2.3	Audiodescriptie of media-alternatief (vooraf opgenomen): Er wordt een alternatief voor op tijd gebaseerde media of audiodescriptie van de vooraf opgenomen videocontent geleverd voor gesynchroniseerde media, behalve als het mediabestand een media-alternatief is voor tekst en duidelijk als zodanig is gelabeld. (Niveau A)
1.2.4	Ondertitels voor doven en slechthorenden (live): Er worden ondertitels voor doven en slechthorenden geleverd voor alle live audiocontent in gesynchroniseerde media. (Niveau AA)
1.2.5	Audiodescriptie (vooraf opgenomen): Er wordt een audiodescriptie geleverd voor alle vooraf opgenomen videocontent in gesynchroniseerde media. (Niveau AA)

Nr.	Principes en Richtlijnen
1.2.6	Gebarentaal (vooraf opgenomen): Er wordt een gebarentaalvertolking geleverd voor alle vooraf opgenomen audiocontent in gesynchroniseerde media. (Niveau AAA)
1.2.7	Verlengde audiodescriptie (vooraf opgenomen): Waar pauzes in voorgrondgeluid onvoldoende zijn om audiodescripties toe te passen om de boodschap van de video over te brengen, wordt een verlengde audiodescriptie geleverd voor alle vooraf opgenomen videocontent in gesynchroniseerde media. (Niveau AAA)
1.2.8	Mediumalternatief (vooraf opgenomen): Er wordt een alternatief voor op tijd gebaseerde media geleverd voor alle vooraf opgenomen gesynchroniseerde media en voor alle vooraf opgenomen louter-videobeeld media. (Niveau AAA)
1.2.9	Louter-geluid (live): Er wordt een alternatief voor op tijd gebaseerde media geleverd dat equivalente informatie presenteert voor live louter-geluid content . (Niveau AAA)
1.3	Creëer content die op verschillende manieren gepresenteerd kan worden (bijvoorbeeld eenvoudiger lay-out) zonder verlies van informatie of structuur.
1.3.1	Info en relaties: Informatie, structuur, en relaties overgebracht door presentatie kunnen door software bepaald worden of zijn beschikbaar in tekst. (Niveau A)
1.3.2	Betekenisvolle volgorde: Als de volgorde waarin content wordt gepresenteerd van invloed is op zijn betekenis, kan een betekenisvolle leesvolgorde door software bepaald worden. (Niveau A)
1.3.3	Zintuiglijke eigenschappen: Instructies die geleverd worden om content te begrijpen en te bedienen zijn niet alleen afhankelijk van zintuiglijke eigenschappen van componenten zoals vorm, omvang, visuele locatie, oriëntatie of geluid. (Niveau A)
1.4	Maak het voor gebruikers gemakkelijker om content te horen en te zien, waaronder scheiding van voorgrond en achtergrond.
1.4.1	Gebruik van kleur: Kleur wordt niet als het enige visuele middel gebruikt om informatie over te brengen, een actie aan te geven, tot een reactie op te roepen of een visueel element te onderscheiden. (Niveau A)
1.4.2	Geluidsbediening: Als een geluidswaergave op een webpagina automatisch meer dan 3 seconden speelt, is er of een mechanisme beschikbaar om de geluidswaergave te pauzeren of te stoppen, of er is een mechanisme beschikbaar om het geluidsvolume onafhankelijk van het overall systeemvolume te regelen. (Niveau A)

Nr.	Principes en Richtlijnen
1.4.3	Contrast (minimum): De visuele weergave van tekst en afbeeldingen van tekst heeft een contrastverhouding van ten minste 4,5:1, behalve in de volgende gevallen: zie voetnoot (Niveau AA) [12]
1.4.4	Herschalen van tekst: Behalve voor ondertitels voor doven en slechthorenden en afbeeldingen van tekst, kan tekst zonder hulptechnologie tot 200 procent schalen zonder verlies van content of functionaliteit. (Niveau AA)
1.4.5	Afbeeldingen van tekst: Als de gebruikte technologieën de visuele weergave tot stand kunnen brengen, wordt tekst gebruikt in plaats van afbeeldingen van tekst om informatie over te brengen, m.u.v. voetnoot (Niveau AA)
1.4.6	Contrast (versterkt): De visuele weergave van tekst en afbeeldingen van tekst heeft een contrastverhouding van ten minste 7:1, m.u.v. voetnoot (Niveau AAA)
1.4.7	Weinig of geen achtergrondgeluid: Voor vooraf opgenomen louter-geluidcontent die (1) voornamelijk spraak op de voorgrond bevat, (2) geen geluids-CAPTCHA of audiologo is, en (3) geen vocalisatie is die primair bedoeld is als muzikale expressie zoals zingen of rappen, is ten minste een van de volgende zaken waar: (Niveau AAA)
1.4.8	Visuele weergave: Voor de visuele weergave van tekstblokken is een mechanisme beschikbaar om het volgende te realiseren: (Niveau AAA)
1.4.9	Afbeeldingen van tekst (geen uitzondering): Afbeeldingen van tekst worden alleen puur decoratief gebruikt, of daar waar een specifieke weergave van tekst essentieel is voor de informatie die wordt overgebracht. (Niveau AAA)
2	Bedienbaar
2.1	Maak alle functionaliteit beschikbaar vanaf een toetsenbord.
2.1.1	Toetsenbord: Alle functionaliteit van de content is bedienbaar via een toetsenbordinterface zonder dat afzonderlijke toetsaanslagen aan tijd gebonden zijn, behalve als de onderliggende functie een invoer vereist die afhangt van het pad dat de gebruiker aflegt en niet alleen van de eindpunten. (Niveau A)
2.1.2	Geen toetsenbordval: Als de toetsenbordfocus met de toetsenbordinterface verplaatst kan worden naar een component van de pagina, dan kan de focus ook met alleen de toetsenbordinterface weer van dat component weg worden bewogen, en, als er meer nodig is dan de standaard pijl- of tabtoetsen of andere standaard methoden om de focus te

Nr.	Principes en Richtlijnen
	verplaatsen, dan wordt de gebruiker geïnformeerd over de manier waarop de focus kan worden verplaatst. (Niveau A)
2.1.3	Toetsenbord (geen uitzondering): Alle functionaliteit van de content is bedienbaar via een toetsenbordinterface zonder specifieke timing te vereisen voor de individuele toetsaanslagen. (Niveau AAA)
2.2	Geef gebruikers voldoende tijd om content te lezen en gebruiken.
2.2.1	Timing aanpasbaar: Voor elke tijdslimiet die door de content wordt ingesteld geldt ten minste een van de volgende zaken: (Niveau A)
2.2.2	Pauzeren, stoppen, verbergen: Voor alle bewegende, knipperende, scrollende of automatisch actualiserende informatie gelden alle volgende zaken: (Niveau A)
2.2.3	Geen timing: Timing is geen essentieel onderdeel van de gebeurtenis of activiteit die door de content wordt weergegeven, behalve voor niet-interactieve gesynchroniseerde media en real-time gebeurtenissen. (Niveau AAA)
2.2.4	Onderbrekingen: Onderbrekingen kunnen uitgesteld of uitgezet worden door de gebruiker, behalve onderbrekingen die met een noodsituatie samenhangen. (Niveau AAA)
2.2.5	Herauthenticering: Als een geauthenticeerde sessie verloopt, kan de gebruiker na herauthenticering de activiteit zonder gegevensverlies voortzetten. (Niveau AAA)
2.3	Ontwerp geen content op een manier waarvan bekend is dat die toevallen veroorzaakt.
2.3.1	Drie flitsen of beneden drempelwaarde: Webpagina's bevatten niets wat meer dan drie keer flitst in enige periode van één seconde of de flits is beneden de algemene flits- en rodeflitsdrempelwaarden. (Niveau A)
2.3.2	Drie flitsen: Webpagina's bevatten niets wat meer dan drie keer flitst in enige periode van één seconde. (Niveau AAA)
2.4	Lever manieren om gebruikers te helpen navigeren, content te vinden en te bepalen waar ze zijn.
2.4.1	Blokken omzeilen: Er is een mechanisme beschikbaar om blokken content die op meerdere webpagina's worden herhaald te omzeilen. (Niveau A)

Nr.	Principes en Richtlijnen
2.4.2	Paginatitel: Webpagina's hebben titels die het onderwerp of doel beschrijven. (Niveau A)
2.4.3	Focus volgorde: Als een webpagina sequentieel genavigeerd kan worden en de navigatiesequenties hebben invloed op de betekenis of het gebruik, dan krijgen focusbare componenten de focus in de juiste volgorde waardoor betekenis en bedienbaarheid behouden blijft. (Niveau A)
2.4.4	Linkdoel (in context): Het doel van elke link kan bepaald worden uit enkel de linktekst of uit de linktekst samen met zijn door software bepaalde linkcontext, behalve daar waar het doel van de link een dubbelzinnige betekenis zou kunnen hebben voor gebruikers in het algemeen. (Niveau A)
2.4.5	Meerdere manieren: Er is meer dan één manier beschikbaar om een webpagina binnen een verzameling webpagina's te vinden, behalve wanneer de webpagina het resultaat is van, of een stap in, een proces. (Niveau AA)
2.4.6	Koppen en labels: Koppen en labels beschrijven het onderwerp of doel. (Niveau AA)
2.4.7	Focus zichtbaar: Elke gebruikersinterface die met een toetsenbord te bedienen is, heeft een bedieningswijze waarbij de indicator van de toetsenbordfocus zichtbaar is. (Niveau AA)
2.4.8	Locatie: Informatie over de locatie van de gebruiker binnen een verzameling webpagina's is beschikbaar. (Niveau AAA)
2.4.9	Linkdoel (alleen link): Er is een mechanisme beschikbaar waarmee het doel van elke link bepaald kan worden op basis van alleen de linktekst, behalve waar het doel van de link dubbelzinnig voor gebruikers in het algemeen zou zijn. (Niveau AAA)
2.4.10	Paragraafkoppen: Paragraafkoppen worden gebruikt om de content te structureren. (Niveau AAA)
3	Begrijpelijk
3.1	Maak tekst content leesbaar en begrijpelijk.
3.1.1	Taal van de pagina: De standaard menselijke taal van elke webpagina kan door software bepaald worden. (Niveau A)
3.1.2	Taal van onderdelen: De menselijke taal van elke passage of zin in de content kan door software bepaald worden, behalve waar het gaat om eigennamen, technische termen,

Nr.	Principes en Richtlijnen
	woorden van onbepaalde taal en woorden of zinsdelen die deel zijn gaan uitmaken van het jargon van de onmiddellijk omringende tekst. (Niveau AA)
3.1.3	Ongebruikelijke woorden: Er is een mechanisme beschikbaar voor de identificatie van specifieke definities van woorden of zinsdelen die op een ongebruikelijke of beperkte manier gebruikt worden, inclusief idiomatische uitdrukkingen en jargon. (Niveau AAA)
3.1.4	Afkortingen: Er is een mechanisme beschikbaar voor de identificatie van de voluit geschreven vorm of betekenis van afkortingen. (Niveau AAA)
3.1.5	Leesniveau: Als tekst, nadat eigennamen en titels verwijderd zijn, een leesvaardigheid vereist die hoger is dan het niveau van drie jaar middelbaar onderwijs, dan is aanvullende content beschikbaar, of er is een versie beschikbaar die geen leesvaardigheid vereist die hoger is dan van drie jaar middelbaar onderwijs. (Niveau AAA)
3.1.6	Uitspraak: Een mechanisme is beschikbaar voor het vaststellen van de specifieke uitspraak van woorden indien de betekenis van de woorden in de context dubbelzinnig is zonder kennis van de uitspraak. (Niveau AAA)
3.2	Maak het uiterlijk en de bediening van webpagina's voorspelbaar.
3.2.1	Bij focus: Als een component de focus krijgt, dan veroorzaakt dat geen contextwijziging. (Niveau A)
3.2.2	Bij input: Verandering van de instelling van een component van de gebruikersinterface veroorzaakt niet automatisch een contextwijziging tenzij de gebruiker geïnformeerd is over het gedrag vóór het gebruik van dit component. (Niveau A)
3.2.3	Consistente navigatie: Navigatiemechanismen, die op meerdere webpagina's binnen een verzameling webpagina's herhaald worden, komen elke keer dat ze worden herhaald in dezelfde relatieve volgorde voor, tenzij een verandering wordt geïnitieerd door de gebruiker. (Niveau AA)
3.2.4	Consistente identificatie: Componenten die dezelfde functionaliteit hebben binnen een verzameling webpagina's worden consistent geïdentificeerd. (Niveau AA)
3.2.5	Verandering op verzoek: Contextwijzigingen worden alleen geïnitieerd op verzoek van de gebruiker of er is een mechanisme beschikbaar om zulke veranderingen uit te zetten. (Niveau AAA)

Nr.	Principes en Richtlijnen
3.3	Help gebruikers om fouten te vermijden en ze te verbeteren.
3.3.1	Fout identificatie: Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt, dan wordt het onderdeel waar de fout zit geïdentificeerd en de fout wordt tekstueel aan de gebruiker meegedeeld. (Niveau A)
3.3.2	Labels of instructies: Als de content gebruikersinvoer vereist, dan worden labels of instructies geleverd. (Niveau A)
3.3.3	Foutsuggestie: Als een invoerfout automatisch ontdekt wordt en suggesties voor verbetering bekend zijn, dan worden de suggesties aan de gebruiker geleverd, tenzij dit de beveiliging of het doel van de content in gevaar zou brengen. (Niveau AA)
3.3.4	Foutpreventie (wettelijk, financieel, gegevens): Voor webpagina's die wettelijke verplichtingen of financiële transacties voor de gebruiker uitvoeren, die, door de gebruiker te beheren gegevens in gegevensopslagplaatsen verwijderen of wijzigen, of die antwoorden van de gebruiker verzenden, geldt ten minste één van de volgende zaken: (Niveau AA) Annuleerbaar, Gecontroleerd of Bevestigd
4	Robuust
4.1	Maximaliseer compatibiliteit met huidige en toekomstige user agents, met inbegrip van hulptechnologieën.
4.1.1	Parsen: In content die geïmplementeerd is met opmaaktalen hebben elementen volledige begin- en eindtags, zijn elementen genest volgens hun specificatie, bevatten elementen geen dubbele attributen en zijn alle ID's uniek, behalve waar de specificatie deze eigenschappen toelaat. (Niveau A)
4.1.2	Naam, rol, waarde: Voor alle componenten van de gebruikersinterface (inclusief, maar niet uitsluitend voor formulierelementen, links en door scripts gegenereerde componenten), kunnen de naam (name) en rol (role), door software bepaald worden; toestanden (states), eigenschappen (properties) en waarden (values) die door de gebruiker ingesteld kunnen worden kunnen door software bepaald worden; en kennisgeving van veranderingen in deze items is beschikbaar voor user agents, met inbegrip van hulptechnologieën. (Niveau A)

7 Bijlage 2 Leesniveau

De indeling van leesniveaus van het Europees Referentiekader:

7.1 Niveau A1

Ik kan vertrouwde namen, woorden en zeer eenvoudige zinnen begrijpen, bijvoorbeeld in mededelingen, op posters en in catalogi.

Voorbeeld: Ik ga naar huis. Ik moet eten. Ga je ook mee?

7.2 Niveau A2

Ik kan korte eenvoudige teksten lezen. Ik kan specifieke voorspelbare informatie vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, menu's en dienstregelingen en ik kan korte, eenvoudige, persoonlijke brieven begrijpen. Dit is het niveau dat behaald moet worden door inburgeraars.

7.3 Niveau B1

Ik kan teksten begrijpen die hoofdzakelijk bestaan uit hoogfrequente, alledaagse of aan mijn werk gerelateerde taal. Ik kan de beschrijving van gebeurtenissen, gevoelens en wensen in persoonlijke brieven begrijpen. Ongeveer 40 procent van de Nederlandse bevolking beschikt over dit taalniveau. Veel gratis kranten hanteren dit taalniveau. 95 procent van de Nederlandse bevolking is in staat om deze teksten te lezen en te begrijpen.

7.4 Niveau B2

Ik kan artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bijzondere houding of standpunt innemen. Ik kan eigentijds literair proza begrijpen.

7.5 Niveau C1

Ik kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen waarderen. Ik kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, zelfs wanneer deze geen betrekking hebben op mijn terrein.

7.6 Niveau C2

Ik kan moeiteloos vrijwel alle vormen van de geschreven taal lezen, inclusief abstracte, structurele of linguïstische complexe teksten, zoals handleidingen, gespecialiseerde artikelen en literaire werken.

8 Bijlage 3 Handige checkhulpjes

- Check met de voiceover op een Mac computer: <http://webaim.org/articles/voiceover/> (Engelstalig)
- Om te checken of de afbeeldingen op de webpagina een duidelijke alt-tekst hebben: <https://adresults.nl/tools/alt-tags-checker/> (check per url)
- Om te checken of een PDF toegankelijk is:
- <http://www.access-for-all.ch/ch/pdf-werkstatt/pdf-accessibility-checker-pac/download-pac.html> (Duitstalig)
- <http://www.access-for-all.ch/en/pdf-lab/pdf-accessibility-checker-pac/downloading-pac.html> (Engelstalig)
- Om te checken wat het leesniveau is van een tekst:
- <https://www.accessibility.nl/kennisbank/tools/leesniveauctool>
- Om de toegankelijkheid van de website te checken:
- <http://achecker.ca/checker/index.php> (Engelstalig)
- <http://www.powermapper.com/products/sortsite/checks/accessibility-checks/> (Engelstalig)
- <http://www.evaluera.co.uk/> (Engelstalig)

9 Bijlage 4 Voorbeeldbrieven

9.1 Uitleg

De voorbeeldbrieven kunt u gebruiken om te melden dat een website niet toegankelijk is.

1. Kies de brief die het best past bij het probleem dat u met de website heeft.
2. Pas de tekst tussen de vierkante haken aan:
 - a. Vul de naam van de website of mobiele app in waar u problemen mee heeft.
 - b. Vul uw eigen naam, adres en contactgegevens in (e-mailadres en/of telefoonnummer)
 - c. Kies welke beschrijving voor u in de brief past
3. Pas de tekst van de brief aan. In voorbeeldbrief 1 en 3 wordt een aantal problemen opgesomd.
 - a. Haal de punten weg die op de website geen probleem zijn.
 - b. Voeg andere punten toe als uw probleem er niet bij staat.

9.2 Voorbeeldbrief 1: Gebruik toetsenbord

Onderwerp: [Naam website/mobiele app] is voor mij niet goed toegankelijk

Datum: [datum van verzending]

Cc: info@drempelvrij.nl

Geachte heer, mevrouw,

Via deze [mail / brief] laat ik u weten dat [naam website / mobiele app] voor mij niet goed toegankelijk is. Hierdoor kan ik niet goed gebruik maken van uw online dienst.

Door mijn [visuele / motorische] beperking kan ik geen gebruik maken van een muis. Ik ga door de website met mijn toetsenbord en [laat de tekst voorlezen / lees de tekst met een brailleleesregel].

Het voornaamste probleem met uw [website / mobiele app] is:

- zonder muis kan ik de cookiemelding niet wegklikken
- zonder muis kom ik niet snel bij de informatie die ik zoek; de website heeft geen goede koppenstructuur
- de tab-volgorde is niet logisch
- zonder muis kan ik niet alle links of knoppen bereiken
- de links hebben geen herkenbare tekst; zo weet ik niet wat een link is of welke link ik aan moet klikken
- als ik met de tabtoets door de website ga, kan ik niet zien waar ik ben
- het formulier [naam formulier] is niet toegankelijk omdat ik [meer tijd nodig heb om het formulier in te vullen / ik niet weet op welke plaats in het formulier ik ben / de verzendknop niet kan vinden / een foutboodschap krijg maar niet weet wat ik fout heb gedaan]
- de pdf [naam pdf] is niet toegankelijk; ik kan deze niet [lezen / voor laten lezen]

Kunt u mij laten weten of en hoe u dit probleem voor mij kunt oplossen?

Graag ontvang ik binnen 10 werkdagen uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[Naam, adres en contactgegevens (e-mailadres en telefoonnummer)]

Informatie

Mensen met een beperking gebruiken een toetsenbord, spraak, vergroting en/of braille om websites en mobiele apps te bedienen. Om dit goed te kunnen doen, moeten deze worden gebouwd volgens de richtlijnen van [WCAG 2.0](#). Hierdoor zijn ze goed bruikbaar voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Op de overheidswebsite www.digitoegankelijk.nl is veel informatie te vinden over het toegankelijk maken en houden van een website. Ook de website van Stichting drempelvrij.nl biedt veel informatie.

Daarnaast zijn er organisaties die u over dit onderwerp advies kunnen geven. U vindt ze in het [Toegankelijkheidsregister](#).

Een toegankelijke [website / mobiele app] is niet alleen beter bruikbaar voor mensen met een beperking en ouderen, maar wordt ook door zoekmachines gemakkelijker gevonden. Het kan ook kosten besparen. Ook mensen met een beperking kunnen met een toegankelijke website alles digitaal regelen. Ze hoeven dan geen contact op te nemen met de helpdesk.

9.3 Voorbeeldbrief 2: Onbegrijpelijke taal

Onderwerp: [Naam website/mobiele app] is voor mij niet goed toegankelijk

Datum: [datum van verzending]

Cc: info@drempelvrij.nl

Geachte heer, mevrouw,

Via deze [mail / brief] laat ik u weten dat [naam website / mobiele app] voor mij niet goed toegankelijk is. Hierdoor kan ik niet goed gebruik maken van uw online dienst.

Het voornaamste probleem met uw [website / mobiele app] is dat de taal van [webpagina / formulier] te moeilijk is. Daardoor begrijp ik niet wat er staat.

Kunt u mij laten weten of en hoe u dit probleem voor mij kunt oplossen?

Graag ontvang ik binnen 10 werkdagen uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[Naam, adres en contactgegevens (e-mailadres en telefoonnummer)]

Informatie

Websites die worden gebouwd volgens de richtlijnen van [WCAG 2.0](#) zijn goed bruikbaar voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Op de overheidswebsite www.digitoegankelijk.nl is veel informatie te vinden over het toegankelijk maken en houden van een website. Ook de website van Stichting drempelvrij.nl biedt veel informatie.

Daarnaast zijn er organisaties die u over dit onderwerp advies kunnen geven. U vindt ze in het [Toegankelijkheidsregister](#).

Een toegankelijke [website / mobiele app] is niet alleen beter bruikbaar voor mensen met een beperking en ouderen, maar wordt ook door zoekmachines gemakkelijker gevonden. Het kan ook kosten besparen. Ook mensen met een beperking kunnen met een toegankelijke website alles digitaal regelen. Ze hoeven dan geen contact op te nemen met de helpdesk.

9.4 Voorbeeldbrief 3: Afbeeldingen en video's

Onderwerp: [Naam website / mobiele app] is voor mij niet goed toegankelijk

Datum: [datum van verzending]

Cc: info@drempelvrij.nl

Geachte heer, mevrouw,

Via deze [mail / brief] laat ik u weten dat [naam website / mobiele app] voor mij als [slechtziende / blinde / doofblinde] niet goed toegankelijk is. Hierdoor kan ik niet goed gebruik maken van uw online dienst.

Het voornaamste probleem met uw [website / mobiele app] is:

- er is geen alternatieve tekst bij de afbeeldingen
- er is geen videodescriptie bij de video's
- de knoppen hebben geen tekstlabel
- de links hebben geen herkenbare tekst; zo weet ik niet wat een link is of welke link ik aan moet klikken

Kunt u mij laten weten of en hoe u dit probleem voor mij kunt oplossen?

Graag ontvang ik binnen 10 werkdagen uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[Naam, adres en contactgegevens (e-mailadres en telefoonnummer)]

Informatie

Mensen met een visuele beperking gebruiken een toetsenbord, spraak, vergroting en/of braille om websites en mobiele apps te bedienen. Om dit goed te kunnen doen, moeten deze worden gebouwd volgens de richtlijnen van [WCAG 2.0](#). Hierdoor zijn ze goed bruikbaar voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Op de overheidswebsite www.digitoegankelijk.nl is veel informatie te vinden over het toegankelijk maken en houden van een website. Ook de website van Stichting drempelvrij.nl biedt veel informatie.

Daarnaast zijn er organisaties die u over dit onderwerp advies kunnen geven. U vindt ze in het [Toegankelijkheidsregister](#).

Een toegankelijke [website / mobiele app] is niet alleen beter bruikbaar voor mensen met een beperking en ouderen, maar wordt ook door zoekmachines gemakkelijker gevonden. Het kan ook kosten besparen. Ook mensen met een beperking kunnen met een toegankelijke website alles digitaal regelen. Ze hoeven dan geen contact op te nemen met de helpdesk.

9.5 Voorbeeldbrief 4: Ondertiteling

Onderwerp: [Naam website / mobiele app] is voor mij niet goed toegankelijk

Datum: [datum van verzending]

Cc: info@drempelvrij.nl

Geachte heer, mevrouw,

Via deze [mail / brief] laat ik u weten dat [naam website / mobiele app] voor mij niet goed toegankelijk is. Hierdoor kan ik niet goed gebruik maken van uw online dienst.

Door mijn auditieve beperking kan ik de video's op uw website niet volgen. Er is geen ondertiteling en geen audiodescriptie.

Kunt u mij laten weten of en hoe u dit probleem voor mij kunt oplossen?

Graag ontvang ik binnen 10 werkdagen uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[Naam, adres en contactgegevens (e-mailadres en telefoonnummer)]

Informatie

Websites die worden gebouwd volgens de richtlijnen van [WCAG 2.0](#) zijn goed bruikbaar voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Op de overheidswebsite www.digitoegankelijk.nl is veel informatie te vinden over het toegankelijk maken en houden van een website. Ook de website van Stichting drempelvrij.nl biedt veel informatie.

Daarnaast zijn er organisaties die u over dit onderwerp advies kunnen geven. U vindt ze in het [Toegankelijkheidsregister](#).

Een toegankelijke [website / mobiele app] is niet alleen beter bruikbaar voor mensen met een beperking en ouderen, maar wordt ook door zoekmachines gemakkelijker gevonden. Het kan ook kosten besparen. Ook mensen met een beperking kunnen met een toegankelijke website alles digitaal regelen. Ze hoeven dan geen contact op te nemen met de helpdesk.

10 Bijlage 5 Tips en checks voor webbouwers

10.1 Informatie

10.1.1 Over de richtlijnen voor toegankelijke websites

- [WCAG 2.0](#) (Engelstalig)
- <http://www.w3.org/TR/WCAG-EM/> (Engelstalig)
- <http://www.drempelvrij.nl/over-het-waarmerk/waarmerk-2/over-wcag-20>
- www.digitoegankelijk.nl

10.1.2 Over toegankelijke formulieren

- <https://www.digitoegankelijk.nl/onderwerpen/formulieren>
- <http://begrijpelijkeformulieren.org/node/535>
- <http://begrijpelijkeformulieren.org/>

10.1.3 Over begrijpelijk taalgebruik

- <http://www.zoekenveoudigewoorden.nl/wat-zijn-eenvoudige-woorden-3.html>
- <http://www.stichtingmakkelijklezen.nl/>

10.2 Tools

10.2.1 Om te checken wat het leesniveau is van een tekst:

- <https://www.accessibility.nl/kennisbank/tools/leesniveau-tool>

10.2.2 Om te checken of afbeeldingen een duidelijke alt-tekst hebben:

- <https://adresults.nl/tools/alt-tags-checker/> (check per url)

10.2.3 Om te checken of een PDF toegankelijk is:

- <http://www.access-for-all.ch/ch/pdf-werkstatt/pdf-accessibility-checker-pac/download-pac.html> (Duitstalig)
- <http://www.access-for-all.ch/en/pdf-lab/pdf-accessibility-checker-pac/downloading-pac.html> (Engelstalig)

10.2.4 Om de toegankelijkheid van de website te checken:

- <http://achecker.ca/checker/index.php> (Engelstalig)
- <http://www.powermapper.com/products/sortsite/checks/accessibility-checks/> (Engelstalig)
- <http://www.evaluera.co.uk/> (Engelstalig)

11 Bijlage 6 Tips voor webeigenaren

11.1 Toegankelijke webbouwers

- www.toegankelijkheidsregister.nl

11.2 Aanbesteding

- <https://www.digitoegankelijk.nl/onderwerpen/aanbesteden>
- <http://mandate376.standards.eu/>
- <http://mandate376.standards.eu/procurement-stages/writing-a-call-for-tenders/wizard/functional-statements/>
- <http://www.drempelvrij.nl/waarmerk-behalen/voldoen-aan-de-eisen>
- www.gebruikercentraal.nl/manifest/

11.3 Wet en regelgeving

- <http://www.vnverdragwaarmaken.nl/vnverdragwaarmaken/images/vninfo/VN-Verdragtekst.pdf>
- <https://www.internetconsultatie.nl/digitoegankelijkheid>
- <http://www.drempelvrij.nl/assets/content/bestanden/20171109-reactieConsultatieBesluitDTdrempelvrij.nldef.pdf>